ҚАЗАҚСТАН РЕСПУБЛИКАСЫ БІЛІМ ЖӘНЕ ҒЫЛЫМ МИНИСТРЛІГІ
Л.Н. ГУМИЛЕВ АТЫНДАҒЫ ЕУРАЗИЯ ҰЛТТЫҚ УНИВЕРСИТЕТІ

ЕУРАЗИЯ ҰЛТТЫҚ УНИВЕРСИТЕТІ

ЖАС ҒАЛЫМДАР КЕҢЕСІ

Студенттер мен жас ғалымдардың **«ҒЫЛЫМ ЖӘНЕ БІЛІМ - 2016»** атты XI Халықаралық ғылыми конференциясының БАЯНДАМАЛАР ЖИНАҒЫ

СБОРНИК МАТЕРИАЛОВ XI Международной научной конференции студентов и молодых ученых **«НАУКА И ОБРАЗОВАНИЕ - 2016»**

PROCEEDINGS of the XI International Scientific Conference for students and young scholars **«SCIENCE AND EDUCATION - 2016»**

2016 жыл 14 сәуір

Астана

ҚАЗАҚСТАН РЕСПУБЛИКАСЫ БІЛІМ ЖӘНЕ ҒЫЛЫМ МИНИСТРЛІГІ
Л.Н. ГУМИЛЕВ АТЫНДАҒЫ ЕУРАЗИЯ ҰЛТТЫҚ УНИВЕРСИТЕТІ

Студенттер мен жас ғалымдардың «Ғылым және білім - 2016» атты XI Халықаралық ғылыми конференциясының БАЯНДАМАЛАР ЖИНАҒЫ

СБОРНИК МАТЕРИАЛОВ XI Международной научной конференции студентов и молодых ученых «Наука и образование - 2016»

PROCEEDINGS of the XI International Scientific Conference for students and young scholars «Science and education - 2016»

2016 жыл 14 сәуір

Астана

ӘӨЖ 001:37(063)
КБЖ 72:74
Ғ 96

Ғ96 «Ғылым және білім – 2016» атты студенттер мен жас ғалымдардың XI Халық. ғыл. конф. = XI Межд. науч. конф. студентов и молодых ученых «Наука и образование - 2016» = The XI International Scientific Conference for students and young scholars «Science and education - 2016» . – Астана: http://www.enu.kz/ru/nauka/ nauka-i-obrazovanie/, 2016. – .... б. (қазақша, орысша, ағылшынша).

ISBN 978-9965-31-764-4

Жинаққа студенттердің, магистранттардың, докторанттардың және жас ғалымдардың жаратылыстану-техникалық және гуманитарлық ғылымдардың өзекті мәселелері бойынша баяндамалары енгізілген.

The proceedings are the papers of students, undergraduates, doctoral students and young researchers on topical issues of natural and technical sciences and humanities.

В сборник вошли доклады студентов, магистрантов, докторантов и молодых ученых по актуальным вопросам естественно-технических и гуманитарных наук.

ӘОЖ 001:37(063)
КБЖ 72:74

ISBN 978-9965-31-764-4

©Л.Н. Гумилев атындағы Еуразия
ұлттық университеті, 2016

ӘОЖ 378.147:796

ОРТА СЫНЫП ОҚУШЫЛАРЫНЫҢ ГЕНДЕРЛІК ЕРЕКШЕЛІКТЕРІ

Сексентай Толеубек Сексентайұлы
toleybek_93@mail.ru
Гумилев атындағы ЕҰУ дене шынықтыру және спорт мамандығының
4 курс студенті, Астана, Қазақстан
Ғылыми жетекшісі – Е.Бірліхан

Гендер деп ер адам және әйел адамның әлеуметтік қызметтерін сипаттайтын әлеуметтік жынысын айтады. Гендер тұлғаның әлеуметтенуінің қалыптасу процессінде ерлер мен әйелдердің психологиялық, әлеуметтік және мәдени айырмашылықтарынан тұрады.

«Гендер» термині (gender) еліміздің және шет елдердегі зерттеу жұмыстарында әлеуметтік түсінік ретіндегі жынысты атау үшін қолданылады (sex).

Балалардың болашақтағы адамдардың арасындағы қарымқатынастарға бағдар беру үшін мектептің басты жұмыстарының бірі, оқушылардың гедерлік мәдениетін қалыптастыру болып табылады. Гендерлік идентификация және дифференциация сұрақтары ақырғы кезде көптеген ғалымдарды ойландырып, педагогика саласында біршама зерттеу жұмыстарының пайда болуына себеп болып отыр. Педагогикада, оқушыларға гендерлік мәдениетті қалыптастыратын түрлі әдістерді іздеу жұмыстары жүргізілуде. Қоғамда, өзгертілген маскулдік және фееминдік модельдерге өте көп көңіл бөлінуде.

«Фемиңдік» және «маскульдік» терминдері «нәзік» және «батыл» деген түсініктердің синонимін білдіреді. «Маскульдік» (батыл) адамның жыныс белгілері бойынша мінез-құлқының жиынтығы немесе ер адамның гендерлік ролін анықтау үшін анатомияға қосынды деп түсінуге болады». [1]

«Феминдік - әйел адамның жынысына байланысты бола тұра, оның мінез-құлықтарын сипаттайтын және қоғамның әйел адамнан күтетін ішкі сезімінің позициясы».

Д.Н.Исаев және В.Е.Каган «ұлдардың маскулдігіне, қыздардың феминдігіне қарағанда қойылатын талаптардың қатаңдау болуына байланысты, ұлдар жыныстық әлеуметтенулері кезінде әжептәуір қысым көреді».

Ақырғы кезде балалардың гендерлік аспекттеріне түрлі саладағы мамандар психологтар, нейропсихологтар, педагогтар, дәргерлердің қызығушылық танытулары байқалады. Ғылыми әдебиеттерде ұлдар мен қыздардың сана сезімдерінің қарқындары мен ақыл ой қабілеттерінің, эмоцияларының, іс әрекеттерінің мотивтерінің, жетістіктерінің бағаларының және мінез құлықтарның әр түрлілігіне арналған жұмыстар көбеюде. Кейбір авторлар осы бағыттағы арнайы зерттеу жұмыстарында, сол табиғи айырмашылықтар әмбебап-биологиялық немесе биоәлеуметтік заңдылыққа жататынын айтады

Жасөспірім шақ. Мен - концепциясын қалыптастырудағы сенсетивтік уақыт болып саналады. Жасөспірімдердің өтпелі кезеңдерінде, өздерін анықталған жыныстық топқа жатқызуымен байланысты, олардың қарамақарсы жыныстық топқа деген көзқарасы, мінез құлықтары, мотивтері өзгере бастайды. Мен – концепциясының ерекшелігі, өзін бағалауы, «мен» рефлексиясы, жыныстық идентификациясымен тығыз байланыста. Адамның ішкі рухани байлығы, мінез- құлқы, басқа жыныстық топтағыларға деген қарымқатынасы, жауапкершілігі, махаббат сезімі өмір бойы қоршаған әлеуметтік ортаға байланысты қалыптасады. [2]

Л.Рубинштейннің психикамен әрекеттердің бірлігі және сана мен әрекеттің бірлігі жеке тұлғаның Мен-концепция генезисін, оның жыныстық ролін түсінудегі маңызы зор.

Психологияның гуманистік бағытының өкілі, Р.Бернс, «Мен-концепциясының» қалыптасуының белгілерінің бірі болып, оның ішкі келісімі, біртұтастығы саналатынын айтады.

Нейропсихологиялық зерттеулер, ұлдардың ойлау қабілеттері қыздарға қарағанда әлдеқайда тезірек екенін және бір тапсырманы қайталап түсіндіре беруді ұнатпайтынын дәлелдейді. Сондықтан, қыздар орта және жоғарғы сыныптарда деприсивтік жағдайда болады, басқа сөзбен айтқанда олардың жаттығуларды түсініп, орындауларына уақыт аз болып, талдау жасау уақыттары шектеулі болады.

Ортаншы сынып кезеңінде (5-8 сыныптар) жыныстық-жас идентификациялары анықталу уақыты, балалардың қарым - қатынастарының өзгеруімен сипатталады. Осы кезде қыздардың тілдерінің және физикалық дамуларының алда болуына байланысты, әлеуметтік позицияда ұлдардан көрі олардың басымдық тенденциясы анықталады. Ұлдар осы кезеңде қыздармен қарым - қатынас болған жағдайдың өзінде қысқа, агрессиялық контактта, немесе тіпті қатынастан алшақта болғанды қалайды. [3]

Осы кезеңдердегі қыздар, ұлдармен қатынасқа белсенді ұмтылғанмен, олардың арасындағы қатынас ұлдарға деген авторитарлық болып, дискриминация байқалады. Осы себептен ұлдардың оқуға деген мотивациясы төмендеп, мектепке баруды ұната қоймайды.

5-6 сыныпқа дейін ойлау қабілеті, физикалық дамуы жағынан қыздар ұлдарға қарағанда алда болады. Көбіне олардың көнгіштігі, табысты болуы , берілен тапсырманы орындағыштығы, қыздарды әлеуметтік басты рольдерге ие болуларына көмектеседі. Ұлдар өз кезегінде бірінші сыныптан бастап, сабақ жағынан болсын, тәртіп жағынан болсын артта қалып қойғандықтан 5-6 сыныпқа келгенде мектептің тәртібін бұзғыштар болып шыға келеді.

Ми сыңарларының функционалдық ассимметриясы биологиялық, генетикалық факторларға байланысты, бала тумай жатып қалыптасады деген пікірлер бар. Нейрофизиологтар мен нейропсихологтардың мәліметтері бойынша ұлдар мен қыздардың милары әр -түрлі жұмыс жасайды дейді.

Жыныстық даму дәрежесі оқушылардың физикалық дамуының басты сипаттамасы бола тұра, екінші жыныстық белгілермен анықталады: қыздарда жыныс мүшелерінің және қолтық астының түктенуі, сүт бездерінің дамуы, етеккірдің басталуы, ұлдарда сақал-мұрттың пайда бола басауы, дауыстың өзгеруі, жұтқыншақтың пайда болуы.

Екінші балалық шақ ұлдарда 8-12 жас аралығында, қыздарда 8-10 жас аралығында өтеді. Осы кезде дененің жыныстық айырмашалақтары пайда бола бастап, бойдың өсуі жылдамдайды. Қыздардың жыныстық жетілуі орташа есеппен алғанда екі жылға ерте басталуына сәйкес, олардың өсу қарқындары , ұлдарға қарағанда жоғары болады.

Қыз балалардың жыныстық жетілуі ер балалардан ертерек басталып, 8 жастан – ақ әйел пішіндес қаңқа ерекшеліктері пайда бола бастайды. Жамбас сүйектері өседі, жамбас қуысы кеңейеді. 10 жасқа жақындағанда емшегі өседі. 10-11 жаста жыныс мүшелерінде, қолтықтарында бірен-саран түк шыға бастайды. 11-12 жаста алғашқы етеккір пайда болады. Жыныстық жетілумен қатар бойдың тез өсуі байқалып, 12 жаста орташа есеппен алғанда 9 см өседі. 12 жаста пубертат белгілері барлығында байқалады.

Ұлдардың жыныстық жетілудің басталып, аяқталуы ұзақ уақытқа созылады. Көбіне жыныстық жетілудің басы 12-14 жасқа келеді. Ұлдардың екінші жыныстық белгілері келесі түрде көрінеді: жыныс мүшесі мен аталық безінің үлкеюі, көмекейі өсіп, дауысы қатаяды, жыныстық мүшелерде түктің пайда болуы.

Бойдың өсуі мен жыныстық жетілу қарқыны өзара байланысты процесс болып табылады. [4]

Тұжырымдай келсек, қыз балалардың жыныстық жетілуі ер балалардан ертерек басталады, ал ұлдардың жыныстық жетілуінің басталып, аяқталуы ұзақ уақытқа созылады. 5-6 сыныпқа дейін ойлау қабілеті, физикалық дамуы жағынан қыздар ұлдарға қарағанда алда болады. Көбіне олардың көнгіштігі, табысты болуы , берілен тапсырманы орындағыштығы, қыздарды әлеуметтік басты ролдерге ие болуларына көмектеседі.

Пайдаланылған әдебиеттер тізімі:

1. Мендекеева А.Н.Формирвание здорового образа жизни подрастающего поколения средствами физической культуры/ Матер.Междунар.науч.-практ.конф. «Актуальные проблемы теории и практики физкультуры». –Алматы, 2001.С.240-242.
2. Зобков В.Н. К вопросу о перестройке системы физического воспитания в учебном заведении//Теор. и практ.физ.культ. – 1993.-№7.С.15-17.
3. Станкин М.И. Психолого-педагогические основы физического воспитания: Пособие для учителя. –М: Просвещение. -1987.224с.
4. Лукьяненко В.П. Состояние и перспективы совершенствования физического воспитания школьников в свете современных концептуальных подходов//Физическая культура. -1999.-№1/2.С.18-25

УДК 796.332

ФОРМИРОВАНИЕ ЛИДЕРСКИХ КАЧЕСТВ В ИГРЕ

Сембаева Сайора Бауржанова
Sayora_93@mail.ru
студент 4-го курсаспециальности физическая культура и спорт,
Евразийского национального университета им. Л.Н. Гумилева, Астана, Казахстан
Научный руководитель – А.Жумадилханов

Суть человеческой игры - в способности, отображая, преображать действительность. В игре впервые формируется и проявляется потребность человека воздействовать, тем самым менять последовательность и стать субъектом, «хозяином» своей деятельности, а это невозможно без совершенствования физических качеств. Но в некоторых видах спорта (бесконтактные, не силовые) необходимы незаурядные умственные качества.

Сущность игры заключается в том, что в ней важен не результат, а сам процесс с игровыми действиями, в связи, с чем появляется сыгранность и взаимопонимание. Эта специфическая особенность игры несет в себе большие воспитательные возможности, так как, управляя содержанием игры, включая в сюжет игры определенные цели и задачи занятий, педагог может тем самым программировать определенные положительные качества знаний и умений студенческой молодежи.[1]

Игра - сложное социальное явление уже потому, что это не возрастное явление, а личностное. Потребность физического совершенствования в игре и способность включаться в игру характеризуются особым видением мира и не связаны с возрастом человека. Однако стремление к игре взрослых и детей имеет различные социальные основания. В детском возрасте заметны такие качества как любознательность и активность, таких детей родители зачастую отдают в различные секции для дальнейшего их развития. Развития силы воли, выносливости и построения отношений с другими людьми. Формирование лидерских качеств.

Как сказал известный педагог С.Т. Шацкий: «Игра человека - это жизненная лаборатория». Через игры мы познаем мир, мы сравниваем себя с другими и стремимся к абсолюту. По этим качествам мы можем рассмотреть труд и игру. Их сходства в следующем:

1. Во-первых, в каждой хорошей игре есть, прежде всего, рабочее усилие и усилие мысли... Игра без усилия, игра без активной деятельности - всегда плохая игра;

2. Во-вторых, игра доставляет радость. Это будет или радость творчества, или радость победы, или радость эстетическая - радость качества. Такую же радость приносит и хорошая работа, и здесь полное сходство;

3. В-третьих, некоторые думают, что работа отличается от игры тем, что в работе есть ответственность, а в игре ее нет. Это неправильно: в игре есть такая же большая ответственность, как в работе, - конечно, в игре хорошей, правильной.[2]